

Metode tradiționale și moderne în predarea limbii române studenților alolingvi

Liliana Neaga, lector

Summary

This paper presents a few traditional and modern methods used in the practice of Romanian language teaching and a case study based on these theoretical data. Our goal was to discover what methods are still used in the teaching of Romanian. The conclusion is that traditional methods still coexist with modern ones, an eclectic approach being efficient in teaching Romanian language.

Să învâțăm azi o limbă străină este un lucru indispensabil. Cunoașterea unei limbi străine este utilă la serviciu, în comunicarea cu oameni din alte medii culturale, sau, pur și simplu, pentru plăcerea de a citi o carte, a privi un film sau o emisiune într-o altă limbă decât cea nativă. Studenții alolingvi au posibilitatea să-și dezvolte competențele comunicative în limba română și la facultate, chiar dacă nu au ales o specialitate legată de studierea limbii române. Catedra Limbă și Comunicare oferă cursuri opționale dar și la liberă alegere, unde studenții alolingvi au parte de studii de calitate în predarea/învățarea limbii române.

În procesul de predare a unei limbi străine e necesar un anumit grad de implicare atât din partea profesorului, cât și a studentului. Recunoaștem că studenții nu vin totdeauna motivați intrinsec la orele de limbă română și la un moment dat poate interveni un grad de „nerăbdare” în procesul de învățare; un profesor trebuie să fie în permanență deschis și să adopte o varietate mare de metode care să-l încurajeze, să-i ofere o experiență plăcută și motivantă.

În practica predării limbilor străine există o multitudine de metode care au fost și sunt folosite, unele mai eficiente, altele mai puțin eficiente. Lucrarea de față încearcă o prezentare a evoluției metodelor de predare/învățare, dar și a celor mai frecvent discutate și utilizate metode.

Printre cercetările vizând problema noastră se înscriu și cele ale lui G.I.Vedeli [4], care a scos în evidență tezaurul instructiv al unor metode de cea mai largă circulație, clasându-le în ordinea dezvoltării evolutive: metoda constructiv-sintetică, metoda analitică, metoda lui Berlitz, metoda lui Goin, metoda directă, noua metodă directă (sistemul lui H.Palmer, M.West), metoda combinată, metoda conștient – practică.

Metoda sintetic – constructivă [4, 6] avea la bază conceptul însușirii neconștientizate a limbii. Se pornea de la ideea că limba este asemenea unui mecanism care poate fi desfăcut în detalii și apoi asamblat din nou în aceeași ordine în care a fost divizat pe detalii. Latura negativă a acestei metode

s-a făcut simțită atunci când subiecții, puși în situația de a vorbi limba vie, nu dispuneau de abilități prea convingătoare. Din aceste motive metoda a rămas să fie aplicată, dar numai la etapa incipientă de însușire a unei limbi străine.

Metoda analitică [4, 7] valorifică textul original cu supliment tradus ad-literam. Prima etapă presupune lectura textului efectuată de profesor. În etapa a doua receptorul trebuie să citească și să traducă textul după modelul propus. La gramatică se revenea nesistematic, haotic și numai pe baza textului dat. Avantajul metodei analitice față de metoda sintetic-constructivă constă în faptul că receptorul are în față mostre autentice de limbă pe care o însușește. Dar, ignorându-se principiul didactic de la simplu la complex, asimilarea deprinderilor comunicative a devenit imposibilă.

Metoda lui Berlitz și Goin [4, 11]. În viziunea lui M. D. Berlitz, limba străină trebuie însușită așa cum un copil asimilează de mic limba maternă, iar limba de bază (limba maternă) să

se excludă definitiv din procesul de predare – învățare. Condiția succesului deplin se consideră existența mediului lingvistic al limbii – țintă. Dacă acest mediu lipsește, atunci el trebuia să fie creat în mod artificial. M. Berlitz susținea că a învăța o limbă străină înseamnă, în primul rând, a gândi în această limbă. Latura negativă a acestei metode a fost atestată atunci când receptorul, fiind rupt de mediul lingvistic pe un timp îndelungat, nu putea să revină de sine stătător asupra studiului limbii străine.

T. Goin a pus la baza metodei sale următoarele principii: Comunicarea vie și perceperea limbii străine la auz; A vorbi și a gândi e același lucru; Însușirea unei limbi străine să înceapă nu cu asimilarea cuvintelor, ci cu însușirea propozițiilor. Respectând aceste principii, T. Goin selectează un minim lexical pe care îl divizează în cinci serii, fiecare din acestea conținând o anumită tematică [4,12]. Credem că această metodă rămâne a fi efectivă la etapele incipiente de asimilare a limbii române ca limbă străină, mai ales, în ceea ce privește asimilarea minimumului lexical.

Metoda directă [4, 15]. Prin anii 70 – 80 ai sec. al XIX-lea metodiștii au început să caute căi noi în predarea limbilor străine. Apar așa-numitele metode naturale, directe, care pun la baza instruirii rezultatele cercetărilor științifice din domeniul psihologiei. Metoda directă pornea de la ideea că învățarea limbii străine este similară cu învățarea limbii materne. Metoda directă s-a afirmat prin propagarea învățării limbilor pe baza contactului direct cu limba dată, în situații firești. Metoda directă s-a răspândit rapid în Europa, America, în Orientul Apropiat și cel Îndepărtat.

Pe baza acestei metode, în Statele Unite ale Americii a apărut așa-zisa Metodă modernă de studiere a limbilor străine (Modern Language Study) [5]. Conform opiniei lui West, citirea este cea mai importantă deprindere. Fiind utilizată mai frecvent, citirea dezvoltă simțul limbii, deprinderea de a lucra independent.

Principiile metodice ale lui West sînt următoarele:

- E necesar ca textele să corespundă vârstei recipientului;
- Materialul lexical va fi repetat pînă cînd se va memoriza involuntar, spontan;
- Textul nou va trebui să conțină nu mai mult de cinci unități lexicale noi.

Punînd la baza asimilării limbii străine textul, M. West a înaintat cinci obiective de bază: învățarea limbii ca o limbă străină necesită o atare organizare a procesului de învățare, încît aceasta să producă plăcere și să lase senzația că limba poate fi asimilată ușor; textul trebuie să aibă conținut moralizator și să corespundă vârstei receptorului; volumul lexical din text trebuie să fie limitat, iar fiecare cuvînt să aibă o frecvență înaltă de utilizare.

H. Palmer considera că la baza însușirii limbii străine trebuie să stea sistemul de exerciții, iar M. West – textul coerent.

Sistemul lui H. Palmer includea următoarele exigențe: instruirea (sau perioada de „incubație”) să înceapă cu audierea; etapa ulterioară să includă asimilarea orală; procedeul de bază să fie imitația, substituția și dialogul dirijat; să se însușească nu cuvinte separate, ci îmbinări de cuvinte și propoziții; gramatica să se însușească odată cu vorbirea orală pe bază de tabele de substituție; instruirea să se efectueze pe baza unui minim lexical bine selectat.

Metoda conștient – practică. Unul dintre protagoniștii metodei date este G. E. Vedeli [4, 36]. Aplicarea acestei metode presupune posedarea deprinderilor verbale a limbii – țintă. Obiectivele prevăd ca prin realizarea programei de instruire, receptorul să vorbească și să scrie în limba străină, să cunoască și să poată compara fenomenele fonetice, morfologice, sintactice în

ambele limbi; instruirea trebuie să poarte un caracter educativ; discipolul urmează să cunoască obiceiurile, literatura, politica, savanții, arta țării a cărei limbă o învață.

Din cele expuse mai sus, putem observa că metodele au evoluat de la simplu la complex. Dacă la început, ele se bazau mai mult pe reproducere, traducere, însușirea neconștientizată a limbii, ulterior principiile se schimbă și în însușirea unei limbi străine se pune tot mai mult accent pe învățarea conștientă, prin cooperare, prin descoperire și așa. Numeroase elemente ale metodelor tradiționale pot fi recunoscute în multe metode moderne, utilizate cu succes în predarea limbii române ca limbă nematernă.

Fiecare metodă de bază a strategiei didactice reprezintă un „ansamblu” de metode de instruire înrudite, a căror integrare permite soluționarea diverselor probleme didactice: formarea abilităților de vorbire; soluționarea situațiilor de vorbire instructivă; însușirea legităților lingvistice.

Prin utilizarea metodelor și tehnicilor moderne de simulare și de creativitate se va încerca a imita realul, a simula condiții de un anumit realism. Pentru a simula și activa procesul de predare/învățare a limbii române vom enumera câteva din aceste metode și tehnici:

<i>lectură</i>	<i>vorbire</i>	<i>scriere</i>	<i>gramatică</i>
Găsește cuvântul țintă	Analiza trăsăturilor semantice	Agenda cu notițe paralele	Analiza morfo-sintactică
Generalizarea categorială	Argument în 4 pași	Brainwriting	Clustering
În căutarea autorului	Asocieri libere	Cinguain	Ciorchinele
Tehnica insulițelor	Brainstorming	Clustering	Cubul
Lectura intensivă	Citate	Cubul	Introducerea graduală ale elementelor morfo-sintactice
Lectura ghidată	GPP	Diagrama Venn	Jocul didactic. Jocuri gramaticale
Lectura în perechi	Graficul T	Graficul conceptual	Mozaicul
Revizuirea termenilor-cheie	Interviul în trei trepte	Pagină de jurnal	Modelarea figurativă
Sinelg	Pășează ultimul cuvânt pentru mine	Turul galeriei	Tabele și diagrame

De menționat faptul că unele din aceste metode/tehnici pot fi folosite pentru nivelul scrierii, dar și pentru nivelul vorbirii, gramaticii și chiar la diferite etape pe care se centrează demersul didactic: evocare, realizare a sensului, reflecție. Toate aceste metode și tehnici se bazează pe operații de gândire, învățarea în mod critic, interpretarea eficientă a datelor, oferirea sensurilor, care, la rândul lor, vor fi materializate în anumite comportamente. Toate acestea le va permite studenților să se încadreze cu succes într-o lume în schimbare, unde vor avea nevoie de abilitatea de a selecta informațiile și de a înțelege corelația dintre ele, de a decide ce este/ nu este important, de a plasa în diverse contexte idei și cunoștințe noi, de a descoperi esența lucrurilor înfățișate pentru prima oară.

În concluzie putem afirma că metodele moderne sunt preferate de către profesori și studenți. Cu toate acestea, nu sunt ignorate nici cele tradiționale, anumite elemente ale acestora fiind considerate eficiente. Avantajele acestor metode constau în faptul că asigură cunoștințe solide de gramatică și vocabular, dezvoltă capacitățile de exprimare scrisă. Profesorul are un mai mare control al clasei decât în cazul metodelor moderne. Metodele moderne sunt preferate datorită eficacității lor sporite în ceea ce privește comunicarea, dezvoltându-se capacitatea de

exprimare orală. Alte avantaje ale acestora ar fi faptul că interacțiunea între profesor și student și între student și student este sporită. De asemenea sunt metode bazate pe joc, ceea ce le face mai plăcute, motivația studenților crescând.

Concluzia finală este aceea că metodele tradiționale coexistă cu cele moderne în predarea limbii române ca limbă nematernă, fiecare având avantajele ei, elemente ce pot fi oricând folosite cu succes.

Bibliografie

1. Lado, R., Predarea limbilor, O abordare științifică, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1976.
2. Melniciuc, I., Metodica Limbii, Știința pedagogică / Limba română în școlile alolingve, Chișinău, Ed. Lumina, 1994.
3. Пассов, Е., Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению, Москва, Просвещение, 1985.
4. Ведель, Г. Е., Из истории методов преподавания иностранных языков, Воронеж, 1979.
5. www2.warwick.ac.uk/fac/soc/al/.../west/life.